

O tânără actriță despre care se va mai vorbi: Marianna Vertinskaia

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

**CONTINENTELE NOASTRE
SINT BUCĂȚI DE LUNĂ?**

ALIMENTAȚIE 1965:

ICRE... SINTETICE

**AMETEȚI GALBENE, SUNETE DULCI ȘI...
SENSIBILITATEA ORGANELOR DE SIMȚ**

**ARTA
DE A FI
TATĂ**

(Fragment
din „Manualul
taților începători”)

ANUL XXI

23

(1054)

4 iunie 1965

12 pagini, 1 leu

Gata pentru decolare!

(Citiți în pag. III-a „Noul aeroport al Moscovei”)

Linogravură

de D. Arsenin

PROZĂ

O radiogramă neobișnuită

În timp ce se afla încă în aer, elicopterul ce se întorcea de la Grubosenski ceru mașina Salvării. După ce ateriză, echipajul scoase din elicopter un om cu mâinile bandajate. îl urcă în mașina Salvării și-l duse la spital.

Însotitorul rănitului, Valea Svet, un geolog foarte bărbos și foarte tânăr, intră în localul aerogării ca să-și schimbe încălțămîntea. Iși luaseră zborul devreme, în zorii zilei polare și se sculară și mai devreme. Acum își scotea cizmele roșcovane, din piele de ren, pentru a-și îmbrăca bocancii.

— L-a doborât vîntul, spuse el, pe un ton adormit.

Piloții fumau și ascultau. Nici unul dintre ei nu se arătă curios, de parcă în viața lor oamenii erau doborîți de furtună în fiecare zi și în fiecare ceas.

— N-am auzit în viața mea ca un om să fie doborît de viscol. Eu unul, n-am auzit și aici, l-a doborît. Ce ziceți de asta?

Dincolo de fereastră se auzea răsuflarea vîntului iar de pe acoperiș se scurgeau picături de apă. Geologul își strînsese cizmele în rucsac. Începu să tropăie cu bocancii și adăugă:

— Acolo zăpada-i viscolită și a prins o crustă de gheață, parcă ar fi un patinoar. Radiotelegrafistul a ieșit din casă și s-a dus spre sonda de foraj, cam la vreo 100 de metri, să ia niște date. Pe drum l-a doborît vîntul. S-a ridicat o dată, dar l-a dat gata din nou și du-te de-l caută...

Valea se așeză într-un fotoliu și începu să moiaie. Trebuia să vină o mașină de la mină să-l ia.

— Patru zile n-am fost în stare să-l transportăm, mai spuse Svet, deschizînd ochii. O dată am reușit să zburăm pînă la Hanovei, dar viscolul ne-a întors din drum. Și radiotelegrafistul asta. Pustošni, în toate cele patru zile a transmis datele necesare la centrul expediției. Se obișnuise să lucreze cu marginile palmei, mîinile i se umflaseră cumplit și așa, cu marginile palmei, transmitea de trei ori pe zi. E adevărat că uneori, neobișnuit, mai greșea. Dar transmitea. Acum e la spital...

Mai întîi i-am văzut mîinile. Bandajele erau ca două mînuși de box albe. L-am găsit pe radiotelegrafistul Pustošni la secția de chirurgie, în salonul șase, și l-am recunoscut imediat după bandaje. Ieșise pe coridor, scund de statură, cu o față obosită, neras de mult și îmi spuse stingherit: — „Deocamdată, nu am cum să mă bărbieresc“.

— Vîntul bătea foarte tare, cu patruzeci-patruzeci și cinci de metri pe secundă. Am încercat să mă ridic, dar nu era chip. Atunci am încercat să mă tîrîu. Eram în pufoaică, cu șapca, dar fără mînuși. Mai erau vreo zece metri, vedeam turla sondei, dar puterile mă lăseseră. Mîinile îmi înghetaseră de tot și nu mă mai puteam tîrî. Începam să le dezmoțesc cînd cu răsuflarea, cînd la căldura pieptului. După vreo patruzeci de minute m-au găsit. Începu să se lumineze. Acum vedeam întreaga sondă, ca în palmă, dar nu mă puteam mișca din loc.

Apoi îmi povesti cum l-au dus muncitorii în casă, cum i-au frecat mîinile, care, după două ore, se umflaseră și se acoperiseră cu bășici.

Și așa, făcînd eforturi mari, începu să transmită datele, stingaci, cu marginile palmei. Făcea legătura de trei ori pe zi, timp de patru zile. Transmisese o radiogramă și despre sine, iscălitindu-l pe maistrul de schimb: „Vorkuta, Panovici, Ciurakov. Lui Pustošni i-au degerat mîinile (așa telegrafiasse despre el însuși: „Lui

Pustošni i-au degerat mîinile“) după primele semne degerături e puternică avem nevoie de un zbor peste plan maistru Șavin“.

Nu pusese puncte și virgule, ca să facă economie de semne. Lucrase treizeci de ani ca radiotelegrafist, dar asemenea text nu transmisese. Se întîmplă.

Apoi își trecu încă o dată bandajele peste barba aspră și își mătură gîndul, care-l frămînta evident:

— Sigur, mi-a fost teamă că o să rămîn fără mîini. Dar se pare că n-o să mi le taie. O să-mi mai folosească, mîinile astea.

Anatoli Pristavkin

VITRINA

Anotimpul adolescenței

binevoitoare, deasupra căreia se boltește un cer senin încă, neprevestind deloc ororile viitorului război.

E greu să prinzi contururile unor personaje în plină evoluție și autorul nu reușește să treacă această barieră decît cu Inka, mai tinără cu doi ani decît prietenul ei, anunțînd totuși, cu grațiile unei cochetării pure, cu capriciile ei minore, dar nu mai puțin imperioase, femeia de mai tîrziu.

Prietenii lui Volodia trăiesc deocamdată, pînă cînd vor fi chemați la comisariatul militar spre a li se propune, ca unor comsomoliști de frunte ce sînt, intrarea în școli militare, viața pestrîită și fără griji a orașului lor de pe malul Mării Negre în plin sezon balnear. Golesc primele pahare cu vin, amețiți mai mult de noutatea experienței decît de țărnia băuturii; își rad tullele, în frizeria orașului, cu emoția unei adevărate premiere; se încaieră cu alte grupuri, ostile din motive necunoscute, și mai ales, iubesc cu toată ființa lor, așa cum se iubește la vîrsta adolescenței, fără calcul, cu o dăruire ce s-ar vrea totală și definitivă. În acest cadru Inka aduce o notă pronunțată de feminitate naivă, dar autentică, atînci cînd ies în oraș să-i cumpere o cămașă

*) Boris Balter „La revedere, băieți!“ E.L.U. 1965.

lui Volodia sau cînd dînsa se angajează să i-o spele ori cînd își etalează, cu vădită bucurie, picioarele de căprioară.

Apoi, fiecare dintre ei poartă în spate, cu o grijă deloc apăsătoare, veșnicile conflicte de vîrstă cu părinții „neînțelegători“. După vizita la comisariatul militar, Vitka apare cu o vîntăie sub ochi pentru că visul tatălui său a fost să-l vadă profesor și nu ofițer; Volodia judecă drept, dar nu aspru, comportarea mamei sale, foarte puțin disponibilă pentru treburile casnice, date fiind preocupările ei obștești; Sașka își dobîndește și el greu dreptul la o existență independentă, mereu amenințată de lacrimile mamei sale.

Învăță cu toții bine, în afară de Inka, bineînțeles, dar fără eforturi deosebite; sînt și rămîn niște comsomoliști respectați, cu toate că exploatează talentele de șahist ale lui Volodia spre a-și procura banii de buzunar atît de necesari vîrstei; se simt indignați de dubla existență a Tinichigului, care muncește nouă luni pe an, se privează de un pat omenesc, pentru ca în lunile de sezon să poată duce o „viață de lord“; participă cu gravitate la prășia unui cîmp de șefclă dintr-un colhoz învecinat și se desfată cu muzica indoielnică a unui celebru chitarist, în turnee estival.

Boris Balter reușește să surprindă cu exactitate semnele adolescenței, să redea poezia vîrstei, fără efuziuni sentimentale derizorii, să ne amintească și să ne determine să retrăim, o dată cu eroii lui, propria noastră adolescență, mai mult sau mai puțin îndepărtată...

P. G.

REVISTA REVISTELOR

Arta poetică a lui Dante

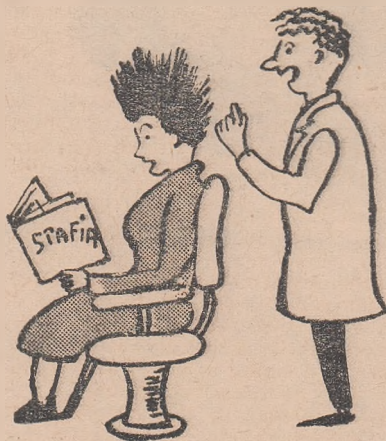
Cele șapte veacuri ce s-au scurs de la nașterea lui Dante Aligheri, autorul „Divinei comedii“, au prilejuit și în Uniunea Sovietică un număr de manifestări festive, precum și apariția a numeroase studii consacrate operei poetului.

Unul din ele, sub semnătura lui L. Batkin, intitulat „Realitate și alegorie în arta poetică a lui Dante“ („Voprosi literaturii nr. 5/1965) este o încercare de a prezenta cititorului sovietic principalele particularități artistice ale „Divinei comedii“. Autorul socotește necesar, în prealabil, să remarcă că orchestrația stilistică a operei stîrnește, uneori, nedumerire pînă în zilele noastre. Motivul? „Divina comedie“ reunește, ca mijloace de expresie, „patetismul monumental și farsa grosolană, messa solemnă și orgia rebelaisiană, erudiția simbolurilor unitare și detalii materiale de mare calitate“.

Autorul studiului acordă o deosebită atenție interferenței dintre semnele alegorice și acelea ale realității imediate, incluse în opera lui Dante. El subliniază faptul că excursiile lui Dante în ceruri nu sînt decît un mijloc de a face și mai pregnante referirile la lumea pămînteană. Observațiile și reflecțiile poetului se încadrează într-un context absolut real, plin de amănunte semnificative.

Dar Dante nu este numai autorul „Divinei comedii“; el a fundamentat în spiritul Renașterii, un întreg sistem de valori estetice, cărora le-a rămas mai mult sau mai puțin fidel în creația lui. Vederile estetice ale lui Dante au îmbrățișat problemele limbii literare, problemele genurilor, arta traducerii, metrica, raporturile dintre conținut și formă, bineînțeles în termenii proprii epocii.

LA COAFOR

— N-ați dori să citiți altceva?

EDITORIALE

Zola în U. R. S. S.

Fondatorul școlii naturaliste a considerat și pe bună dreptate, Rusia ca patrie adoptivă, întrucît ecoul operei lui a fost, în anumite perioade, mai puternic printre cititorii ruși decît printre concetățenii săi.

Numele lui Zola apare pentru prima dată într-o publicație rusă în 1865. „Otecestvenie Zapiski“ anunța atunci apariția povestirilor unui „scriitor francez necunoscut“: Emile Zola. În același an, revistele „Biblioteka dlia cetenia“ și „Semia i Șkola“ îi publică, de asemenea, povestiri. Primul roman din ciclul Rougon-Macquart apare în numerele pe iulie-august 1872 ale revistei „Vestnik Evropi“, adică la numai opt luni după apariția lui la Paris. Romanul următor din

cartea

actualitatea

ENERGETICĂ

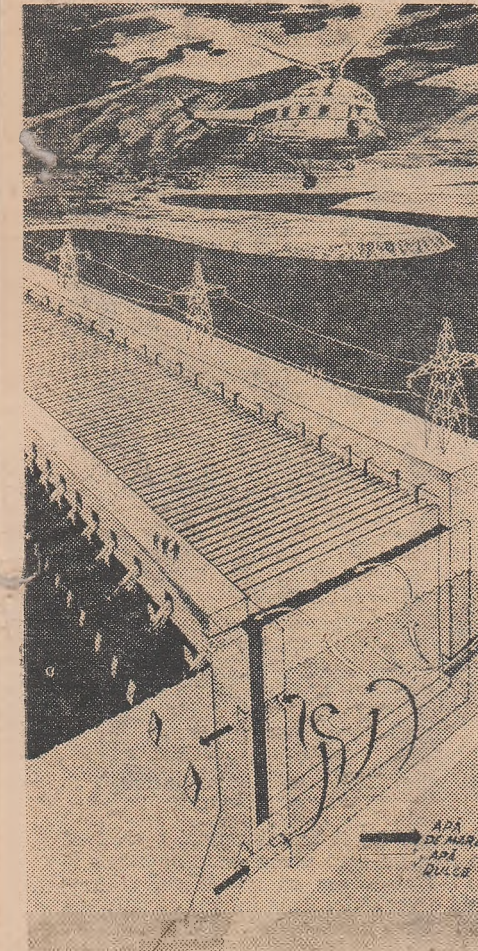
Hydrocentrală... fără turbine

Parcă am vedea totul din carlinga unui avion.

Un fluviu se varsă în mare. În fața estuarului se înalță un dublu baraj de beton. Zidurile sale alcătuiesc un bazin uriaș. O singură apăsare de buton pe masa de comandă și apa fluviului pătrunde printre canalele barajului, umplute cu apă mării. După câteva clipe de-a lungul cheurilor se aprind șiruri de becuri electrice. Aceste becuri sînt alimentate cu energia produsă prin unirea apei dulci a fluviului cu apa sărată de mare.

Ne aflăm în fața primei hidrocentrale fără turbine din lume.

De fapt, această centrală electrică este deocamdată numai un proiect al savantului sovietic S. Smirnov. Macheta realizată de un grup de colaboratori ai săi marchează, însă, un pas important pe drumul spre traducerea în fapt a ideii, o idee care

poate să provoace o adevărată revoluție în hidroenergetică. O revoluție — și economii de milioane, poate chiar de miliarde.

Despre ce este vorba?

Să vărsăm apă curată într-un pahar. Apoi să aruncăm în apă câteva cristale de permanganat de potasiu. Pe fundul paharului se formează o soluție concentrată de culoare roșie închisă, în timp ce lichidul din partea de sus a paharului rămîne limpede. După cîtva timp, însă, întreaga cantitate de apă se colorează în roșu, chiar dacă nu este amestecată.

S-a produs un proces de difuzie. Particulele de permanganat de potasiu au pătruns în stratul de apă limpede ale cărei molecule au diluat soluția concentrată. Acest proces este tot atît de firesc ca trecerea căldurii de la un corp cald la altul rece.

Să așezăm acum un tub de sticlă, închis în partea de jos cu o membrană per-

meabilă și umplut cu o soluție concentrată de permanganat de potasiu, într-un vas cu apă curată. Ce se petrece? Membrana va lăsa să treacă moleculele de apă, reținînd în schimb particulele de permanganat. După cîtva timp nivelul lichidului din tub va începe să crească, deoarece moleculele de apă pătrunse prin membrană au diluat lichidul din tub.

Acest fenomen poartă numele de osmoză.

S-a pus întrebarea — cum s-ar putea folosi acest fenomen pentru producerea energiei electrice? Se știe că sărurile dizolvate în apă constau din ioni pozitivi și negativi. Amestecînd o soluție concentrată de sare de bucătărie cu o soluție diluată a acestei substanțe, ionii de sodiu, fiind mai mobili, vor pătrunde mai repede în soluția diluată decît ionii de clor. Or, ionii de sodiu sînt purtătorii unor încărcături pozitive. În acest fel se produce o tensiune electrică între cele două soluții.

Acest efect poate fi sporit prin separarea celor două soluții printr-o membrană care nu lasă să treacă decît un anumit fel de ioni. O membrană acidă, de pildă, va lăsa să treacă ionii pozitivi, iar una bazică ionii negativi. Nu mai este nevoie decît de doi electrozi scufundați în soluție și avem un element hidroelectric. Evident, tensiunea unui asemenea element este mică. Prin legarea în serie a mai multor asemenea elemente se poate, însă, obține o tensiune apreciazabilă.

Elementele hidroelectrice au un dezavantaj — puterea lor depinde de temperatură. Cu cît temperatura e mai joasă, cu atît scade puterea. În nordul U.R.S.S. această împrejurare îngreunează folosirea elementelor. În regiunile sudice, în schimb, aceste elemente pot deveni extrem de utile.

Cascadele de hidrocentrale de pe Volga fac ca resursele energetice ale marelui fluviu să fie complet valorificate. Construind, însă, la estuarul Volgăi și o hidrocentrală osmotică, economia națională a Uniunii Sovietice s-ar putea îmbogăți cu cantități uriașe de energie electrică suplimentară care astăzi se pierde fără folos prin amestecarea apei sărate a mării cu apa dulce adusă de valurile fluviului.

INDUSTRIA ALIMENTARĂ

Ioni și vinul

În subsolul puternic iluminat al Combinatului de vinificație din Moscova și-a făcut apariția un intrus. E însă un nepoftit numai la prima vedere căci, așa cum vom afla din cele ce urmează, el va juca aici un rol de mare însemnătate: va scurta cu cîteva faze procesul de preparare a vinului. Numele noului sosit este: schimbător de ioni.

Două cercetătoare sovietice, Olga Zaharina și Rozalia Begunova, studiază de cîteva timp problema folosirii ionilor — cum li se mai spune schimbătorilor de ioni — în vinificație. Experiențele au loc în pivnițele combinatului moscovit. Să facem și noi o vizită imaginară în această întreprindere modernă și să urmărim procesul de producție în lumina noilor preferențe.

O încăpere de mari proporții, tixită cu frigorifere. Aici, sub influența temperaturilor joase, vinul este curățat de cristale. Acestea din urmă nu devin deșeuri inutilizabile, dimpotrivă sînt foarte căutate de numeroase întreprinderi care fabrică din ele piezoelemente. În încăperea următoare, vinul este supus unui tratament termic care are menirea să-l curețe și de substanțele azotoase pe care le conține.

Pînă aici, nimic neobișnuit. Trecînd însă pragul unei alte încăperi, ne reține atenția o instalație nouă, cu niște coloane umplute cu rășini schimbătoare de ioni. Procesul care are loc aci este urmărit îndecaproape de Olga Zaharina și Rozalia Begunova, care experimentează noul procedeu de tratare a vinurilor. Tehnologia elaborată de ele elimină din procesul de producție un șir de operații complicate, printre care și cele două tratamente descrise mai sus. Din vin sînt scoase absolut toate impuritățile și lichidul capătă limpezimea cristalului.

În urma experiențelor cu rășini schimbătoare de ioni de toate mărcile, cercetătorii sovietici s-au oprit asupra cationilor S.D.V.-3, obținuți la Institutul „D. I. Mendeleev”. Mai multe firme străine au cumpărat din U.R.S.S. licențe pentru producția de cationi cu utilizări în vinificație.

Icre... sintetice

Un număr de ziaristi sovietici au fost supuși recent la un examen interesant... Scena se petrecea într-un laborator al Institutului pentru compuși organici al Academiei de Științe, transformat pentru circumstanță în salon de degustare. Invitați grațios de gazde, ziaristii au fost poțiti mai întîi la o masă plină viri cu sand-

vișuri. Sandvișuri cu icre de morun și nișetru, somon și păstrugă. Oaspeții au apreciat cum se cuvenea prilejul și și-au

Icrele sintetice sînt la fel de bune ca cele naturale, ne încredințază prof. Grigori Slonimski...

exprimat fără ocoluri buna părere despre prospețimea și calitatea icrelor.

După gustare, spre stupoarea lor, ziaristii au fost, însă, informați de gazde că icrele consumate fuseseră fabricate chiar acolo, la Institut și anume de prof. Grigori Slonimski și un grup de colaboratori. Iar academicianul A. Nesmeianov, care se afla și el de față și care se ocupă de mai mulți ani cu sintetizarea alimentelor, le-a declarat zîmbind:

— Tradiția este uneori mai puternică decît noi. De aceea, noi trebuie să facem în așa fel încît produsele pe care le realizăm să nu se deosebească deloc de cele naturale, nici în ce privește gustul, nici ca însușiri nutritive. Am putea crea produse oricît de nutritive, dar dacă ele s-ar deosebi la gust de cele naturale n-ar mai afla căutare. Trebuie să operăm deci cu o gamă foarte mare de miroșuri, arome, gusturi...

Nu e totuși mai puțin adevărat că oricît de dezvoltate ar fi la unii senzațiile gustative, ele se rezumă de fapt la patru mari categorii: dulce, sărat, amar și acru. Această împrejurare, care face ca zahărul, sarea, chinina și acidul acetic, evident în doze foarte diferite, să poată imita toate nuanțele gustative ale diferitelor gusturi, este și cheia problemei.

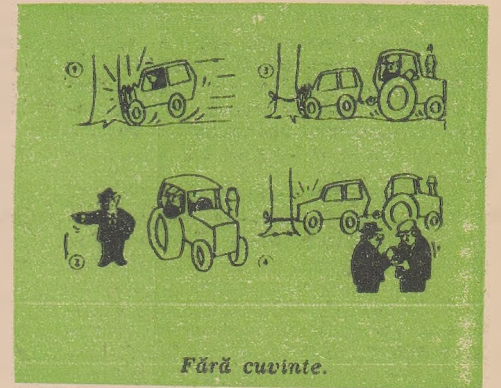
Dar pentru apetit, a remarcat Grigori Slonimski, sînt de mare însemnătate și proprietățile mecanice ale mâncărilor. De aceea nu pot să fiu de acord cu modul cum descriu scriitorii de literatură științifico-fantastică alimentele viitorului, căutînd să acrediteze ideea că ele vor fi o masă fără structură: tablete, paste, jeleuri, lichide... Alimentele pe care le preparăm noi vor avea toate însușirile celor naturale. Este un lucru foarte important pentru buna funcționare a aparatului digestiv.

Presat de întrebările ziaristilor, prof. Slonimski a arătat că nu mai e mult pînă cînd Institutul va putea obține carne, struguri și alte produse sintetice avînd toate calitățile alimentelor similare naturale.

CONSTRUCȚII DE MAȘINI

Expertul electronic

Nici o turbină de apă nu va mai părăsi Uzina de turbine din Leningrad fără avizul „expertului electronic”. Este vorba de o mașină cibernetică, de dimensiunile unui frigider obișnuit, care examinează amănunțit și încearcă pe bancul ei de probă modelele turbinelor reproduse la scara 10/1. Ea calculează precis, pînă la fracțiuni de procente, puterea utilă a turbinelor, înregistrează datele obținute și le consemnează chiar într-un proces verbal. Pe baza constatărilor făcute de mașină, constructorii sînt în măsură să dea proiectului soluția optimă. În curînd „expertul” va primi o misiune importantă, fiind chemat să avizeze proiectele turbinelor destinate uriașei hidrocentrale de la Șuşenskoe, pe Enisei.

AVIAȚIE

Noul aeroport al Moscovei

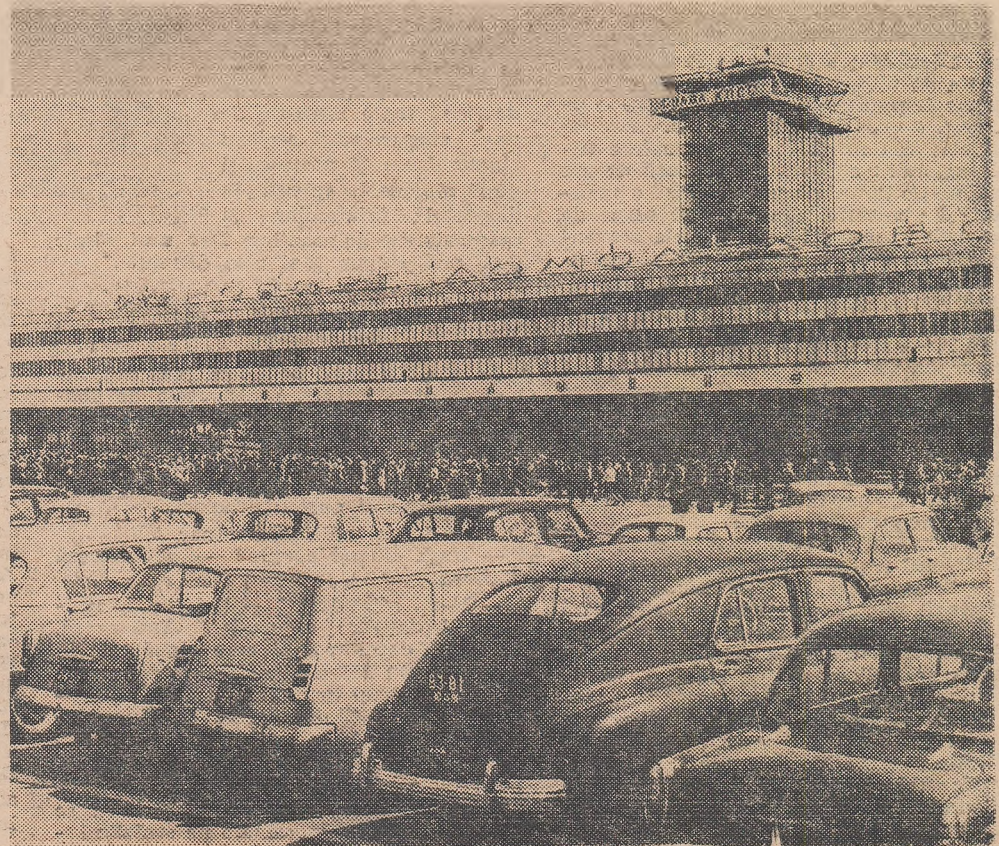
Zilele trecute a fost dat traficului cel mai mare aeroport din Uniunea Sovietică: gara aeriană Domodedovo.

Noul aeroport poate deservi simultan 3 000 de călători pe oră. Pasagerii nu trebuie să iasă pe pista de aterizare spre a se sui în avioane. O scară rulantă îi transportă din sala de așteptare de-a dreptul în cabina avionului aflat la start.

Domodedovo este legat cu Orientul îndepărtat, Siberia, Sahalin, Asia Centrală, Uralul și Kazahstanul, în total cu douăzeci de orașe din U.R.S.S.

Călătorii se bucură pe noul aeroport de tot confortul: un hotel, oficiu postal, restaurant, bufete, standuri comerciale, birou de informații etc. De altfel și aviatorii apreciază noua poartă aeriană, care le pune la dispoziție condiții excelente pentru alimentarea avioanelor. Conducte subterane duc combustibilul direct la pista de garare a aparatelor.

O cale ferată electricată și o autostradă unesc Domodedovo cu capitala sovietică.

Impunătoarea clădire a noii aerogări

arta

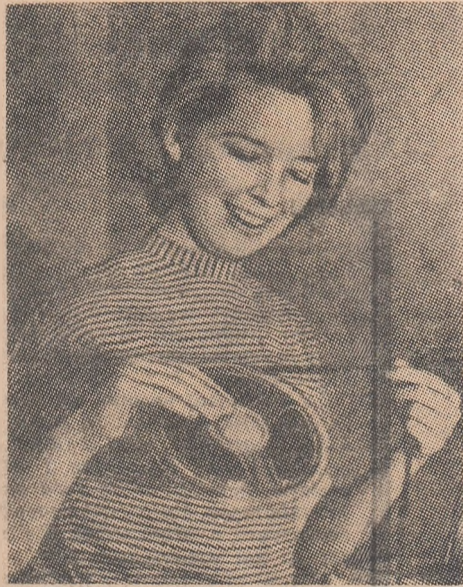

CINEMA

Scrisori
cătore cei vii

Acum cîțiva ani presa sovietică a publicat scrisorile neînfriccatei partizane beloruse Vera Horujaia, scrise în închisoarea din care n-a mai ieșit. Adresate „Celor vii”, scrisorile au fost găsite după război, cînd autoarei lor i s-a conferit post mortem titlul de Erou al Uniunii Sovietice.

Pe baza impresionantului document

Svetlana Makarova, interpreta Veronikăi Korcevskaia.

epistolar, întregit de informațiile culese de la tovarășii de luptă ai Verei Horujaia, scriitorul belorus Ales Kuciar, care a cunoscut-o pe eroina partizană, a scris scenariul filmului „Scrisori către cei vii”, pe care tînărul regizor Valentin Vinogradov („La 30 de ani”) îl realizează în studioul din Minsk.

Istoria Veronikăi Korcevskaia, cum se numește eroina în film, nu e biografia integrală a Verei Horujaia, dar se inspiră în mare măsură din ea.

Ca și în realitate, evenimentele sînt dramatice. După ce reușește să fugă din orașelul unde era cunoscută ca vânzătoare într-o parfumerie pentru a-și camufla activitatea la tipografia clandestină în care lucra împreună cu soțul ei Pavel și o a treia colaboratoare Olga, Veronika Korcevskaia, activistă de frunte a Partidului Comunist din Polonia, organizatoare a unor greve și manifestații antiguvernamentale, este arestată. Guvernul profascist al Poloniei antebelice e drastic cu cei „incomozii”: tribunalul o condamnă pe tînăra femeie la închisoare pe viață.

După șase ani, în urma unei înțelegeri între guvernele U.R.S.S. și Poloniei, se procedează la un schimb de deținuți politici. În orașelul ei natal — aflat în Belorusia apuseană care, între timp, se alipse la Uniunea Sovietică — Veronika e primită ca o eroină. Își regăsește mama și fetița, bunii prieteni. Doar Pavel lipsește. N-a așteptat-o și s-a căsătorit cu Olga.

Într-o zi, după atîta suferință, Veronika cunoaște din nou gustul fericirii. Se recăsătorește cu un prieten din copilărie, vine al doilea copil.

Dar războiul curmă brutal noua-i viață. Rănit în primele lupte, Valentin își regăsește soția într-un lagăr de prizonieri. Împreună cu un grup reușesc amîndoi să evadeze și să străpungă încercuirea, dar Valentin moare protejînd retragerea tovarășilor săi.

Veronika pleacă într-un detașament de partizani care operează pe teritoriul ocupat. O vedem din nou printru dușmani, de data aceasta ca patroană a unui bar frecventat de ofițeri hitlerişti.

Într-o noapte explodează rezervoarele de benzină ale aeroportului de lîngă oraș; avioanele și hangarele cad pradă flăcărilor. Îndrăznețul act de sabotaj a reușit, dar inițiatorul lui, Veronika Korcevskaia e arestată. Convinsă că nu va ieși vie din ghearele Gestapoului, ea scrie în celulă scrisori. Scrisori către cei vii.

Aceasta este pe scurt acțiunea filmului și în mare parte viața agitată a Verei Horujaia. În rolul principal debutează o proaspătă absolventă a Institutului de teatru din Moscova, Svetlana Makarova. Partenerii ei sînt, de asemenea, necunoscuți publicului: Valentin Nikulin (Valentin), Pavel Mahotin (Pavel), Astrida Kairih (Olga).

Monsieur Petitpas
la Petersburg

Studioul „Lenfilm” turnează o nouă producție sovieto-franceză „A treia tinerețe”, care evocă viața și activitatea marelui coregraf francez Marius Petitpas. Regia este semnată de Jean Dreville care, se știe, a realizat și „Normandie-Niemen”, iar scenariul de cuplul mixt Alexandr Galici și Paul Andreotti.

În 1847, tînărul dansator parizian Marius Petitpas a fost invitat la Petersburg ca prim balerin la Teatrul imperial. Și a rămas legat de Rusia pentru totdeauna. Șaizeci și trei de ani a trăit și a lucrat Petitpas pe meleagurile rusești, legîndu-și definitiv numele de faima baletului rus. Filmul reconstituie toate etapele vieții și activității balerinului: coregrafică, pedagogică, regizorală, de autor de balet, pînă la împlinirea marelui său vis, acela de a crea un balet care să fie „o adevărată minune a muzicii, culorilor, mișcării”. Compozitorul îndelung așteptat, a cărui muzică să poată reda uriașa lume a simfămintelor și gîndurilor omenești, a fost Ceikovski. Întîlnirea cu acest titan al muzicii ruse a marcat pentru Petitpas a treia tinerețe iar baletul mult visat, născut din colaborarea lor, „Frumoasa adormită”, este socotit și astăzi printre cele mai izbutite creații ale coregrafiei universale.

Rolul lui Marius Petitpas a fost incredîntat tînărului actor francez Gil Segal, care se inițiază asiduu în tainele dansului cu Natalia Dudinskaia. Actorul francez s-a declarat fericit să-l interpreteze pe marele său compatriot, artistul scîpărtător, expansiv, mîndru și demn, care la o impolitețe a suveranului de atunci al Rusiei, Alexandru al III-lea, a dat celebra replică: „Cînd montez un balet, țarul sînt eu!”

Celălalt rol de bază, al lui Piotr Ilici Ceikovski, este interpretat de Oleg Strijenov. Actorul nu s-a mulțumit numai cu o uimitoare asemănare fizică, ci caută cît mai multe elemente care să reconstituie bogatul univers spiritual al „vrăjitorului muzicii ruse”.

Genericul filmului va mai cuprinde, de asemenea, pe Nikolai Cerkasov, Natalia Veliciko, Jacques Ferrier și alții.

„A treia tinerețe” va fi o desfătare pentru iubitorii artei coregrafice. Ei vor putea vedea fragmente din spectacole de balet celebre din perioada prer evoluționară, de la „Fiica faraonului” și „Maurul alb” pînă la „Spărgătorul de nuci” și „Lacul lebedelor”.

Pentru cîtva timp, Oleg Strijenov va renunța la alura lui obișnuită pentru a-l interpreta pe Ceikovski, „vrăjitorul muzicii ruse”.

MUZICĂ

Toate motoarele
au amuțit

Celebrul pianist sovietic Sviatoslav Richter a scos din circulație, timp de două ore, o bază militară franceză. Lucrul s-a întîmplat lîngă Tours, în departamentul Loire. Richter a descoperit acolo un grajd, construit acum 700 ani, cu o acustică deosebită și a hotărît să organizeze în această „sală” neobișnuită concertul său din cadrul Săptămîinii muzicale a orașului Tours.

La o depărtare de trei kilometri de grajd se află o bază militară aeriană, cu un trafic mare de avioane, și se pune problema că motoarele avioanelor vor deranja audiția. Atunci cînd comandantul bazei aeriene a aflat, însă, despre hotărîrea lui Richter de a organiza concertul în vechiul grajd, el a dat dispoziția ca pe durata acestei manifestații muzicale toate decolările sau aterizările să fie contramandate.

TELEVIZIUNE

Filmul

„Oameni sărmani”

Miercuri seara, televiziunea a prezentat filmul „Oameni sărmani”, o ecranizare a cunoscutei povestiri cu același titlu a lui Dostoievski. La rugămintea noastră, regizorul Ion Barna ne-a vorbit despre munca sa la acest film.

„Oameni sărmani” este povestea vieții a doi oameni nefericiți care își scriu pentru că nu se pot întîlni. Ce ar fi dacă am întoarce aceste date inițiale? — mi-am zis. Ce-ar fi, adică, dacă tocmai întîlnirea acestor doi oameni ar constitui condiția dramatică a spectacolului? Dacă aș elimina tot ce este acțiune în afara întîlnirilor lor? Și în loc să ecranizez întîmplările relatate de cei doi eroi în scrisorile lor, am ales calea evitării lor complete, în favoarea lipsei totale de întîmplări pe care o presupun întîlnirile lor. Pentru că în fond nu se întîmplă nimic — în înțeles dramatic — de-a lungul acestor întîlniri: doi oameni discută, își confesează gîndurile și sentimentele.

Modul specific de construcție a povestirii dostoievskiene a trebuit tradus în limbajul spectacolului de televiziune. Predilecția scriitorului pentru explorarea lumii interioare a personajelor sale, cu insistență în circumscrierea obsesivă a frămîntărilor lor, a căpătăt, de pildă, expresie prin multiplele mișcări circulare descrise de aparatul de filmat ce încerca astfel să reproducă modul de analiză al autorului. Nu este vorba aici de o abstracțiune forțată, ci de traducerea, în limbajul dinamicii aparatului, a senzației pe

care o avem ca cititori ai acestei opere. Frămîntarea fără ieșire a personajelor este la rîndul ei transpusă plastic prin mișcarea lor în decor: personajele se mișcă tot circular, de-a lungul pereților, înconjoară încăperea în toate sensurile, ca într-o celulă care nu cunoaște nici o ieșire.

Concordarea celor două ritmuri ale mișcărilor — mișcarea personajelor și a aparatului — în măsura în care a reușit, creează atmosfera lumii personajelor. Spun concordare — de fapt ar trebui spus armonizare — deoarece, de pildă, primele tablouri, care nu au nici un dramatism interior, sînt realizate în mișcări aproape continui ale aparatului, în timp ce ultimele tablouri, în care tensiunea dramatică crește, sînt realizate invers, mai ales din cadre statice. Toată această compoziție dinamică pivotează în jurul dublei mișcări circulare a aparatului care-i clăustrează pe cei doi tineri în mijlocul odăii (aici mișcarea este inversă decât în primul tablou: acum aparatul îi închide în circuitul său pe eroi, în timp ce la început mișcarea sa circulară era cu privirea îndreptată spre afară). Iar aproape de final, tot o mișcare circulară, aceeași ca la început dar surprinzînd vîdul încăperii, cristalizează plastic o anume stare emotivă. Toate acestea nu ar fi fost posibile fără ajutorul valoros al operatorului Ovidiu Drugă.

Ion Barna

PLASTICĂ

Mesajul

Africii tropicale

Intrînd zilele acestea în sălile Muzeului popoarelor orientale din Moscova, vizitatorul nimereste mai întîi în plină atmosferă a Africii preistorice. Reproduceri după desenele rupestre din Africa de Nord, Sahara, Tanzania și Africa de Sud se înșiră într-o pitorească succesiune. După cum se știe, diapazonul istoric al pic-

Mască africană.

turii rupestre africane e extrem de întîns — aproximativ din mileniul al VIII-lea înainte erei noastre și pînă în ultimii ani ai secolului al XIX-lea. Apoi vizitatorul face cunoștință cu celebra sculptură tradițională africană, cu măștile, cu bogata artă aplicată.

Organizată în cadrul programului de studiere și popularizare a culturii africane, adoptat la recenta conferință U.N.E.S.C.O., expoziția dă o amplă imagine asupra creației talenților meșteri populari din Africa tropicală.

Pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea, arta africană era aproape necunoscută în Europa. După expediția engleză de represalii de la 1897, în ranișele soldățești au apărut pentru prima oară capete de oameni turnate în bronz, împodobite ciudat, plăci pe care erau înfățișate animale de jertfă, războinici ovasi-dezbrăcați. Prin maniera în care erau executate, aceste obiecte amîneau surprinzător de artă vest-europeană din epoca romană. Iar în ce privește tehnica turnării în bronz ele nu erau mai prejos de operele meșterilor italieni din Renaștere.

La începutul secolului nostru, arta popoarelor din Africa tropicală a fost „descoperită” de mării pictori francezi. Cînd Maurice Vlaminck, Derain, apoi Picasso și Matisse au văzut măștile și sculpturile africane, au înțeles imediat că au dat de un izvor de artă încă necercetat.

Într-adevăr, expoziția „Arta Africii tropicale” este o demonstrație de gust sobru, de laconism al mijloacelor de expresie. Meșterii populari africani jonglau admirabil cu ritmul suprafețelor, cunoșteau secretul transmiterii dinamicii interioare. Simțul plastic foarte dezvoltat, subtilul simț al volumelor și proporțiilor erau o urmare a observării atente a vieții.

G. Cernova

Deși foarte asemănătoare la prima vedere cu gigantica Victoria regia, „frunzele“ din fotografie nu sînt nici flexibile, nici mișcătoare. Construite din metal, inelele au fost transportate cu ajutorul unei macarale plutitoare în largul mării. Aici au fost umplute cu nisip și legate între ele cu punți de beton. Pe suprafața lor se amenajează acum o dană care va deservi portul pescăresc Klaipeda (R.S.S. Lituaniană).

FIZIOLOGIE

Amețeli galbene, sunete dulci și... sensibilitatea organelor de simț

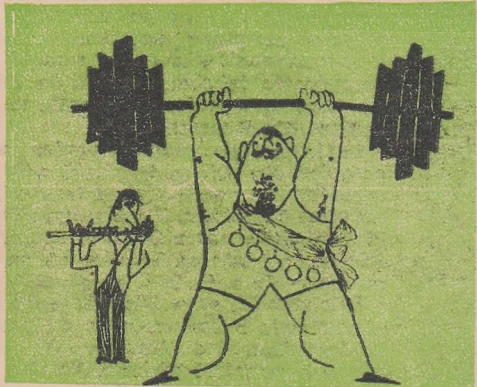
Un erou al lui Pușkin și-a provocat adversarul la duel și la ora fixată s-a înfățișat cu o pălărie plină de cireșe. Cu siguranță, însă, că viteazul conte cu pricina și însuși autorul „Povestirilor lui Belkin“ s-ar fi arătat surprinși aflînd că această comportare îi sporea șansele de victorie. Într-adevăr, pentru sporirea acuității vederii, fiziologii recomandă să luăm în gură ceva acrișor-dulce. În timpul ultimului război se folosea pentru asta, în mod curent, acid citric cu glucoză sau acid ascorbic cu glucoză.

Teșind la întuneric dintr-o cameră puternic luminată, timp de câteva clipe ochiul nu poate deosebi nimic în jur. Și degeaba ni se pare că după un minut totul intră în normal. Calcule precise au arătat că organul vederii izbuteste să se adapteze la întuneric abia după șase-șapte minute. Iar pentru ca acuitatea vederii să atingă limita maximă e nevoie de cel puțin 40—45 de minute. În sfîrșit, cînd ochiul o dată obișnuit cu beznă nimereste din nou în raza unui fascicul de lumină emisă de un reflector, totul se repetă de la început. Dar se știe că pe front se întimplă ca tragerile să fie reluate după numai un minut. Cum se procedează?

Acuitatea vederii poate fi sporită. Specialiștii au arătat că pentru a obține acest efect trebuie acționat asupra altor organe de simț. Dar dacă nu avem nimic la îndemînă, nici măcar o bucătică de zahăr? Atunci, înainte de a ieși la întuneric trebuie să facem un ușor exercițiu fizic. Cîteva minute de antrenare a mușchilor ochiului și acuitatea vederii va atinge mai ușor marja necesară.

Într-o cameră cu pereți portocalii ne vom simți bine chiar la o temperatură de 15 grade. Dacă însă pereții vor fi vopsiți în albastru, nu vom rezista prea mult; ni se va face frig.

„Enciclopedia britanică“ arată pe baza unor date experimentale că uleiul obiș-

nuit, atunci cînd e de culoare verde, pare schimbat la gust. Un pachet rece sau cald pare mai greu decît unul de la cîrui temperatură aproape că nu ne dăm seama. Iar cînd ridicăm o greutate ascultînd mu-

zică, ea ni se pare mai ușoară decît dacă o ridicăm într-un mediu de liniște desăvîrșită (de aici indemnul „hei-rup“!).

După această înșiruire de fapte, trebuie să facem o precizare. Să nu vă mire dacă nu veți observa la dumneavoastră vreunul din fenomenele descrise. Oamenii se deosebesc atît de mult sub raport fizic și psihologic încît excepțiile sînt pretutindeni posibile și se întîlnesc destul de des.

Firește, nu toate faptele relatate mai sus au o explicație de ajuns de convingătoare. Oricum, omul constituie un întreg. Organele de simț nu sînt simple părți ale unui și aceluiași organism. Ele sînt în același timp componente ale unui și aceluiași sistem nervos, ale unui și aceluiași creier. Da, ne putem exprima și așa. Căci fiecare organ de simț corespunde cu o anumită zonă din scoarța cerebrală. Aceste zone nu au o delimitare foarte precisă. Ele vin adesea în contact, se întretaie, se suprapun.

Mai mult. În drumul fibrelor nervoase ce vin de la ochi, urechi și alți receptori senzoriali și se îndreaptă spre centrul cerebral respectiv există un fel de stații de distribuție, un fel de rele. În drumul lor de la „sala de așteptare“ a organelor de simț pînă la centrul cerebral, numărul fibrelor purtătoare de semnale cînd sporește, cînd descrește. Și la fiecare etapă e nevoie de o nouă „triere“ a impulsurilor nervoase. Această „triere“ e făcută de rele. La stațiile de distribuție ajung fibrele nervoase de la diferite organe de simț. Se poate întimpla ca excitația nervoasă să nu se îndrepte spre fibra respectivă. Sau, dimpotrivă, să se îndrepte.

Cînd vorbim despre organism nu avem, însă, de a face prea des cu fenomenul întimplare. Nu acesta îl caracterizează. După cum nu poate fi caracterizată întimplătoare o recentă descoperire făcută la Institutul pentru studierea activității nervoase superioare de pe lîngă Academia de Științe a U.R.S.S.

Iată despre ce este vorba. În centrul vizual al creierului există mai multe feluri de celule care alcătuiesc două sisteme deosebite. Cele din primul sistem au o legătură directă numai cu ochii și permit o percepere vizuală exactă a tuturor detaliilor.

Un semnal slab dă naștere în acest sistem unui singur impuls, o lumină mai puternică dă naștere la două, trei, cinci, zece impulsuri, în funcție de intensitatea luminii. Celulele din acest sistem sînt lucrători extrem de conștiințioși ce nu pot fi corupți de nimic. Lor le datorăm puțința de a citi cînd în jur e zgomot sau faptul că mirosurile tari nu ne orbesc. Spre deosebire de ele, celulele din al doilea sistem sînt ușurate; atenția lor nu este îndreptată numai asupra luminii, ele primesc semnale și de la organele de simț.

Omul primește semnale simultan de la toate organele de simț. Organismul ia cu-

noștină de toate semnalele, le prelucreează și le răspunde prin acțiuni. Cine nu știe că ne e mai ușor să determinăm distanța pînă la tren atunci cînd îi auzim locomotiva fluierînd?

Cea mai mare parte a comunicărilor venite de la organele de simț nu cer din partea gîndirii o activitate conștientă. Diverse sectoare ale creierului fac acest lucru fără să apeleze la conștiință. Dar asta nu înseamnă că semnalele nu trebuie puse de acord. De acest lucru se ocupă etajele creierului.

Vederea este strîns legată de activitatea aparatului vestibular care menține poziția corpului în spațiu. Prin simpla înclinare a capului într-o parte, omul nu obligă și obiectele să se incline în cîmpul său vizual. Vederea „astupă“ semnalele venite de la organul echilibrului. Interacțiunea dintre aceste două simțuri ne face să închidem ochii sau, în orice caz, să nu privim în jos atunci cînd ne aflăm la mare înălțime. Altfel amețim. Amețea e un semn că vederea stînjenește activitatea aparatului vestibular.

Același lucru se întimplă cînd, punînd ochelari roșii, omul își pierde echilibrul. Și nu numai din cauza unor ochelari roșii. Există o metodă de a provoca răul de mare pînă și celui mai încercat marinar. Pentru asta nu este neapărat nevoie de un vapor. E de ajuns ca respectivul lup de mare să stea mai mult timp într-o încăpere în care totul este de un galben aprins — de la tapet pînă la mobilier și chiar tavan. Această ambianță poate provoca oricui amețea și grețuri. Se știe că răul de mare e o boală a organului echilibrului. Dar nu numai vederea acționează asupra lui. Și notele înalte ne fac să ne clătînim.

Se cunoaște cazul unei femei pentru care sunetele aveau, la propriu, un anumit gust. Cînd auzea, de pildă, nota sol simțea în gură un gust de banane. Numele Emma îi dădea senzația mușcării dintr-o prăjitură iar numele de Alfred avea un gust de piine înmuiată în lapte. Silaba „dep“, lipsită altfel de sens, avea pentru ea gust de carne, silaba „por“,

gust de ficat iar silaba „tof“ era pur și simplu dulce.

Acest mod de influențare a gustului de către auz este un fenomen destul de rar. Și e legat, se pare, de o anumită dereglare a sistemului nervos. De cele mai multe ori auzul are legătură cu vederea. Pentru unii, numele de Petru este identic cu culoarea verde, Nikolai cu roșu, Vasili cu cafeiniu. Altfel, consoanele din vorbirea noastră li se par cenușii iar vocalele viu colorate sau albe. În consecință, limba germană în care predomină consoanele li se pare de culoare cenușiu închis, engleza aproape neagră, franceza cenușiu deschis, spaniola și italiana cu tonuri galbene purpurii.

Aceste din urmă fenomene nu sînt o raritate. Conform unor calcule, ele sînt defecte întîlnite la aproape fiecare al doisprezecelea om. Indiferent de sex și vîrstă. Dar sînt, oare, defecte? Auzul colorat nu-i stingherește de loc pe posesorii săi. Compozitorul Scriabin era chiar recunoscutor destinului pentru acest dar. De aici i-a venit ideea creării muzicii în culori, a muzicii care presupune pentru fiecare sunet un fond colorat.

Cercetările în legătură cu interacțiunea organelor de simț și-au aflat aplicații practice: în pedagogie, fiziologie cosmică și militară, ca și în fiziologia muncii. Metodele de sporire a acuității vederii în timpul nopții, elaborate de savanți sovietici, au fost de mare folos ostașilor, dar mai ales aviatorilor. Nu-i greu de înțeles ce important este să poți determina cu precizie, în beznă nopții, distanța pînă la fortificațiile inamicului. Piloților din aviația britanică li se recomandă ca înainte de zbor să petreacă cîteva minute într-o cameră puternic luminată cu ochelari roșii la ochi și să bea un pahar de glucoză.

În atelierele cu pereții și mașinile vopsite în culori adecvate muncitorii suportă mai ușor zgomotul. Într-o cantină din orașul Gorki s-a făcut o experiență interesantă. Obișnuiții ei se plîngeau că în sala de mese este o căldură insuportabilă. Într-o zi au încetat, însă, să se mai plîngă.

Știința

Mai exact în ziua cînd totul a devenit albastru: mobilierul și pereții, ferestrele, corpurile de iluminat.

Estetica tehnică, știința care introduce frumosul în producție, se sprijină, în ultimă instanță și pe particularitățile interacțiunii simțurilor.

Fiziologia muncii, fiziologia militară și cosmică își continuă cercetările în vederea organizării cît mai judicioase a interacțiunii simțurilor. Organele de simț trebuie să conlucreze foarte strîns între ele.

R. Podoini

FIZICĂ

Conserva... cu electroni

Între zidurile groase ale laboratorului tunul execută un tir susținut. Avalanșa de „proiectile“ (mai precis, de electroni), declanșată de un accelerat liniar, are ca țintă microbi care provoacă putrefacția produselor alimentare.

La Institutul unional de cercetări în industria conservelor, sediul „tunului electronic“, și la o filială a institutului care găzduiește o altă instalație, un emițător de raze gamma se elaborează, astfel, noi procedee de conservare a alimentelor. Ce rezultat au dat experiențele?

Faptul că alimentele prelucrate cu ajutorul energiei atomice își păstrează prospețimea multă vreme nu mai e o noutate pentru oamenii de știință. A fost nevoie, însă, de experiențe repetate de sute de ori pentru a putea răspunde la întrebarea: este, oare, alimentul iradiat absolut inofensiv pentru organismul uman? Produse iradiate cu doze diferite, de la infime pînă la intense, au fost studiate de un colectiv de specialiști de la Institutul de alimentație al Academiei de Științe medicale din U.R.S.S., care au dat un verdict favorabil. Alimentele astfel prelucrate nu sînt dăunătoare, iar valoarea nutritivă și gustul lor rămîn, după iradiere, neschimbate. Constatate cu atît mai prețioasă cu cît se știe că metodele obișnuite de conservare nu asigură întotdeauna menținerea nealterată a acestor calități.

Așa și-a făcut apariția un nou sortiment de conserve. Carne crudă de porc, de vită, de vînat, supusă în prealabil unui „bombardament“ electronic și introdusă într-un ambalaj special din peliculă sintetică se păstrează perfect proaspătă timp de 7—10 zile la temperatura camerei și de două luni în frigider. Iar o prelucrare termică suplimentară poate prelungi termenul pînă la cîteva luni! Peștii iradiati se păstrează intacti două luni.

Noua metodă de conservare oferă avantaje și mai mari cînd e vorba de iradierea alimentelor gata preparate. Acestea se mențin nealterate la temperatura camerei timp de șase luni, iar ambalajele ermetice le asigură prospețimea timp de un an.

Institutul de cercetări în industria conservelor a obținut rezultate similare și în conservarea prin iradiere a fructelor și legumelor. Să mai adăugăm că în acest ultim caz iradierea a avut și un rezultat neașteptat: din aceste fructe se extrage mai mult suc.

T

ELECTRONICĂ

„Volga“,
semiconductorii
și gerul

La un parc de taximetre din Moscova se experimentează de câteva luni pe turisme „Volga“ un dispozitiv pe bază de semiconductori. Inclusiv în sistemul electromecanic obișnuit de aprindere a motorului, dispozitivul formează și intensifică impulsul de scintea.

Ce importanță are, însă, inovația?

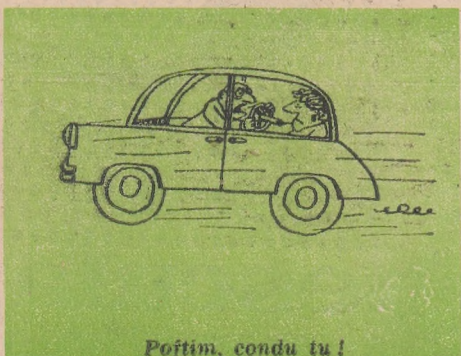
Se știe că la motoarele cu schemă obișnuită, atunci când funcționează cu turație redusă, în locurile de contact ale întrepunătorului ia naștere o supraîncălzire care poate atinge 350 de volți. Aceasta face ca scintea să străpungă contactele și să nu mai acționeze cu toată puterea asupra bujiilor. Și invers, la turații sporite tensiunea din contacte scade. Dispozitivul menționat are rolul de a menține tensiunea constantă, nedepășind niciodată 12 volți. Nu se mai întâmplă deci, ca înainte, să se ardă contactele. Durata lor de funcționare sporește de două ori și, în plus, nu necesită nici un fel de îngrijire.

Ce s-a realizat în cele câteva luni de exploatare a turismelor înzestrate cu noul dispozitiv?

Experimentarea a început în ianuarie. Toată luna mașinile nu au beneficiat de boxe încălzite. Totuși, motorul nu a făcut niciodată dificultăți la pornire, oricât ar fi fost gerul de mare. Or, tocmai acesta a fost scopul urmărit.

Realizând noul aparat, autorii lui, un grup de ingineri moscoviți, au păstrat vechea schemă de aprindere electromecanică, completând-o cu una electronică. Contactele funcționează ca mai înainte, cu deosebirea că de la ele impulsurile ajung la niște triode. Când contactele se deschid, triodele se închid brusc și în bobina racordată la ele se naște o tensiune sporită. Un impuls foarte puternic pleacă spre bujii. Acestea funcționează chiar și atunci când s-a defectat un electrod lateral.

În concluzie, sistemul electronic adăugat motorului nu-i sporește puterea, dar îl face să funcționeze mai ritmic. Sunt mai ales elocvente rezultatele dobândite la regimuri de trecere. Astfel, în mod obișnuit „Volga“ dezvoltă la pornire o viteză de 100 kilometri pe oră abia după 30—33 de secunde. Aprinderea electronică reduce acest timp la 24—26 secunde. În sfârșit, un ultim amănunt important: în camera de aprindere și în bujii nu se formează calamină.

Poțim, condu tu!

ASTRONOMIE

O teorie îndrăzneță:

Continentele noastre
sînt bucăți de Lună?

Aparatele de explorare lansate din nou, în ultimul timp, în direcția Lunii dovedesc că atât savanții sovietici cît și cei americani își propun cu toată seriozitatea să sfîșie cortina de mistere ce acoperă cel mai apropiat corp ceresc. Căci, în ciuda tuturor eforturilor făcute pînă acum, Luna mai este încă o mare necunoscută.

Iar cea mai nepătrunsă taină este însăși originea ei. Faptul că se află atât de aproape de Pămînt se datorește, oare, împrejurării că s-a format, la fel ca Terra, dintr-un nor de pulberi cosmice? Ori poate că, în vremi imemorabile, s-a desprins ușor și simplu de Pămînt pentru a urma o cale a ei în spațiile astrale? Sau, cine știe, poate că vine de undeva de la depărtări insondabile și, trecînd prin vecinătatea Pămîntului, acesta a „prins-o“ în trecere și nu i-a mai dat drumul?

Sînt tot atîtea ipoteze ce nu și-au putut afla confirmarea.

În ultimul timp, însă, în problema originii Lunii se fac auzite și alte opinii, care afirmă că într-adevăr, cel mai apropiat corp ceresc ar fi venit din depărtări dar că își datorește Pămîntului configurația sa actuală, după cum și Pămîntul i-ar datora, la rîndu-i, o bună parte din caracteristicile-i esențiale...

Dar să vedem despre ce-i vorba.

Problema originii Lunii trebuie considerată, spun acești specialiști, în altă lumină decît aceea a originii sateliților altor planete ale sistemului solar. Raportul dintre masa Lunii și aceea a planetei în jurul căreia gravitează este într-adevăr mult mai mare decît raportul similar între sateliții lui Marte, Jupiter, Saturn, Uranus sau Neptun. Încît dacă cei din urmă pot fi socotiți, pe bună dreptate, niște mici planetoizi care au fost „capturați“ de planetele în jurul cărora se învîrtesc, dimensiunile relativ uriașe ale Lunii impun

Luna știe. Ne-o va spune?

ca pentru aceasta să se admită o altă origină. Este o constatare care l-a determinat, printre alții, pe George Darwin, un fiu al celebrului naturalist, să afirme categoric că Luna s-ar fi rupt de Pămînt și că m-ar fi, deci, decît o bucată din noi înșine.

Dar o „bucată“ care a cunoscut în cursul vremurilor mișcări ce nu au nici o legătură cu cele pe care noi i le cunoaștem astăzi. Enunțîndu-le, George Darwin nu și-a împins totuși calculele prea departe. Un matematician german, anume profesorul H. Gerstenkorn i-a continuat, însă, cercetarea. Căutînd să afle ce mișcare putea să aibă Luna cînd se afla încă foarte aproape de Pămînt, profesorul amintit a descoperit, printre altele, că Luna din vremea aceea a încetat, la un moment dat, să descrie în jurul planetei noastre o orbită eliptică adoptînd o mișcare parabolică.

Era o constatare care implica, însă, ideea, că, departe de a se fi rupt de Pămînt, Luna venea din altă parte: ea nu putea fi decît rezultatul „capturării“ de către alt obiect ceresc. Împinsă pînă la ultimele ei consecințe, teoria lui Darwin se anula astfel de la sine.

PLANETA CAPTURATA

Rămînea totuși de știut care ar fi putut fi acest obiect necunoscut. Calculele lui Gerstenkorn, reluate și dezvoltate de suc-

dezul H. Alfvén, arată că la început a existat o planetă ce ar fi gravitat, ca și Pămîntul, în jurul Soarelui și care, la un anumit moment, s-a apropiat destul de mult de noi pentru a fi deviată de la drumul ei firesc, pentru a se angaja pe o orbită parabolică retrogradă și a sfîrși prin a descrie în jurul Pămîntului o orbită eliptică foarte alungită.

Ca o consecință a mișcării ei retrograde, Luna și-ar fi apropiat atunci orbita de Pămînt, adoptînd o asemenea înclinare față de ecuator încît ar fi devenit „polară“. Și mișcarea ar fi continuat pînă cînd satelitul nostru s-ar fi aflat în imediata noastră vecinătate.

În momentul acela și-au spus, însă, cuvîntul fluxul și refluxul oceanelor. Datorită influenței Lunii, atât de apropiate, suprafața Pămîntului ar fi fost supusă unei deformări extrem de rapide și de profunde: „valurile“ ar fi atins înălțimi de 5 și 10 kilometri. Schimbări la fel de mari s-ar fi produs însă și în Lună, care era supusă unor forțe de atracție și mai mari.

Era o situație ce nu putea dura prea mult. Apropiindu-se mereu de Pămînt, Luna era supusă unor forțe din ce în ce mai mari, pînă cînd — la o distanță de numai 2,88 raze ale Pămîntului — atracția exercitată de Terra a precumpănit asupra efectului conjugat al forței de gravitație lunare și al forțelor de coeziune care uneau materia din care era alcătuită Luna. În momentul acela Luna s-a dizlocat. O parte, poate jumătate, ar fi căzut pe Pămînt, formînd masa continentelor, care n-ar fi decît bucăți de Lună.

AUTO-BOMBARDARE

Restul Lunii a început să se depărteze de Pămînt, rămînînd totuși expus unui bombardament intens, provocat de sfîrșimături smulse chiar din suprafața lunară. Aceasta ar fi originea craterelor din Lună.

După cum afirmă autorii acestei noi teorii, catastrofa descrisă mai sus ar fi avut, însă și alte consecințe: proiectate în spațiul de cădere a materiei lunare și atrase de satelitul nostru, bucăți de Pămînt ar fi căzut pe Lună, în timp ce altele ar fi început să rolesc în jurul Terrei. Încît resturile organice găsite pe meteoriți n-ar fi decît o altă mărturie că viața și începuse să se ivească pe Pămînt.

Această teorie, care vede în Pămînt și Lună, sub forma pe care le cunoaștem noi astăzi, rezultatul unei prea mari apropieri a două corpuri cerești, contrazice multe idei admise pînă acum dar confirmate date experimentale de două ordine. Ea dă o explicație analogiei dintre densitatea medie a Lunii și densitatea mantiei terestre și explică, pe de altă parte, de ce numărul de cratere formate pe Lună în epoci foarte depărtate este mult superior numărului de cratere recente. Nu e totuși mai puțin adevărat că multe implicații ale noii teorii, atât din punct de vedere matematic, cît și geologic și cosmologic, așteaptă încă o explicație satisfăcătoare. Cu bun cuvînt, unii se întreabă: de ce, dacă catastrofa amintită a schimbat din temelii configurația planetei noastre, geologii n-au găsit urme ale ei? După cum e ciudat că, atunci cînd astronomii au stabilit legea care definește depărtarea diverselor planete față de Soare, ci n-au găsit nici o poziție care ar fi putut să fie ocupată de Lună atunci cînd aceasta a fost încă planetă.

Rolul teoriilor nu este, însă, să explice totul ci să deschidă calea spre noi cercetări și rezultate care, într-o bună zi, vor fi socotite, poate, mulțumitoare de către toți cei ce au de spus un cuvînt autorizat în materie.

D. V.

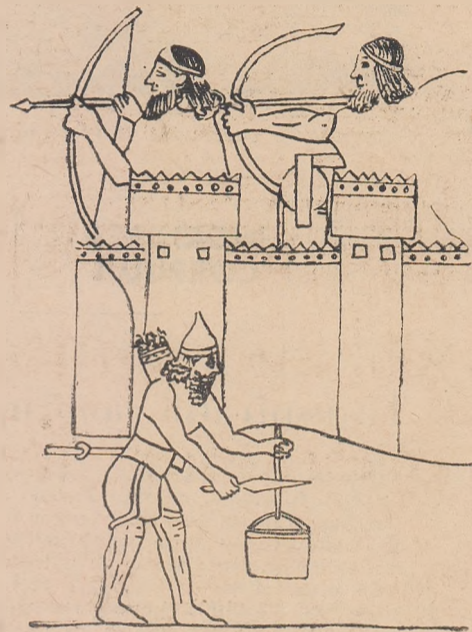

Fără cuvinte

DIN ISTORIA
DESCOPERIRILOR
ȘI INVENȚIILOR

Sec. VIII—VII î.e.n.

Romanii încep să se afirme ca hidrotehnicienii, secînd mlaștinile dintre cele șapte coline ale Romei. Tot atunci ei construiesc primul pod de lemn peste Tîbru. Teh-

nica construcțiilor a fost revoluționată de folosirea scripetului. În figură, cea mai veche reprezentare cunoscută a scripetului, pe un basoreliev asirian, din sec VIII î. e. n.

Sec. VI î. e. n.

„Năsterea electricității“: Thales descoperă proprietățile magnetice ale chihlimbarului frecat cu lînă. Eveniment în matematică: Pitagora anunță celebra sa teoremă.

Atenienii își aprovizionează orașul cu apă adusă pe conducte de lut. În figură,

olar lucrînd la roată immortalizat pe o placă corintiană de argilă. Tot grecii inventează strungul și nivela, prelucurează foarte prețuitele aliaje de aur și argint, excelează în mularea monedelor, după cum denotă

și sugestivă bufniță figurată în argint (emblemă a zeiței Atena și a orașului patronat de aceasta).

CINE SE ASEAMĂNĂ

Concursul gemenilor

În seara aceea cafeneaua era neîncăpătoare, cu toate că prin ușa ei, străjuită de doi „cerberi” improvizati ad-hoc, putea intra numai o categorie anume de vizitatori.

Da, în seara aceea măsuțele unei cafenele din Moscova au fost ocupate de treizeci de perechi de gemeni. Treizeci de perechi care au jucat organizatorilor tot felul de renghuri. De altfel, se pare că așa sînt obișnuții gemenii din copilărie: să producă incurcături și să ridă de cei păcăliți. Nu afirmă unii că gemenii se plictisesc mai puțin decît... muritorii de rînd, pentru că au de două ori mai multe cunoștințe?

— Cînd mi se întîmplă să fiu salutat de un necunoscut mă grăbesc să-i răspund la salut, — a explicat Igor Bacillo, unul din oaspeții veniți la cafenea, — deoarece sînt

convins că mă confundă cu fratele meu gemăn Oleg. În metrou se găsește întotdeauna cineva care să intre în vorbă cu noi. Toți ne privesc zîmbind.

De obicei, gemenii sînt de nedespărțit. Au aceleași gusturi, aceleași inclinații, chiar aceleași vise. Deosebiriile sînt mici,

dar ele există totuși. Acesta a și fost scopul concursului din „Seara gemenilor”: să alegă perechea cea mai asemănătoare nu numai sub raport fizic, ci și ca structură psihică. După lungi dezbateri au fost anunțați câștigătorii. Ii puteți vedea în fotografie: surorile Olga și Natalia Poleakova și frații Boris și Gleb Prozorov. Cum să-i deosebești? Boris și Gleb au povestit că în tinerețe au stabilit un record fantastic pe pista de alergare, substituindu-se, pe furie, unul celuilalt și că la examene profesorii erau înnebuniți, neștiind niciodată care e unul și care e celălalt. Acum Boris e aviator iar Gleb marinar. Ne „salvează”, deci, uniforma.

E. Mușkino

S.O.S! FLORII!

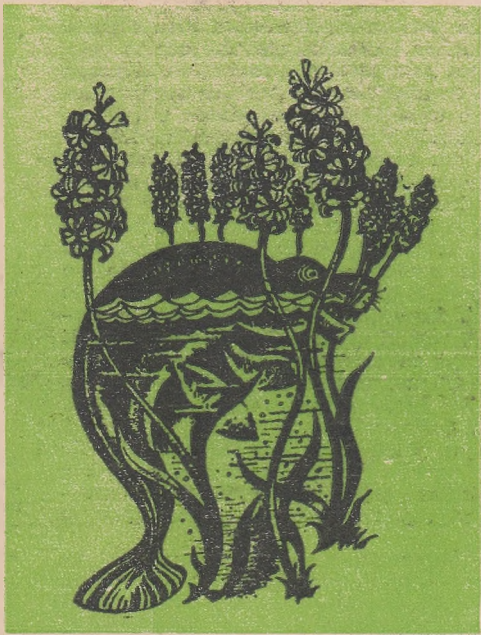
Un capriciu de femeie

Într-adevăr, totul a pornit de la capriciul unei femei. Prin 1884 o oarecare mistress Fuller, din Brooklyn, vizitînd expoziția horticolă din New Orleans a rămas încîntată de gingășia florilor albastre și liliacii numite zambile acvatice. Mistress Fuller a cumpărat cîțiva bulbi și i-a plantat la ferma surorii ei din statul Florida. Florile au plăcut atât de mult vecinilor și vizitatorilor încît surorile Fuller s-au gândit să le bucure pe alții împărștînd semințele de zambile

acvatice în împrejurimile fermei, pe malurile numeroaselor riuri și riulețe.

Așa a început calamitatea. Actul filantropic al celor două Fuller i-a costat pe contribuabilii statului Florida cîteva milioane de dolari. Nu se știe cîți dolari îi va costa de acum înainte. De ce?

Sudul Floridei e împînzit de canale prin care se scurge apa de ploaie, regiunea fiind bogată în precipitații. Dacă n-ar fi aceste canale pămîntul fertil al regiunii s-ar trans-

forma într-o mlaștină întinsă. E tocmai ceea ce nevinovatele zambile amenință să facă. Încă la sfîrșitul secolului trecut ele invadaseră o bună parte din suprafața apelor curgătoare. Pericolul devenise evident. Pentru curățirea canalelor au fost puse în funcțiune grape speciale, trase de bărci cu motor sau de tractoare. Remediu s-a dovedit, însă, provizoriu. După cel mult un an zambilele se relăceau și totul trebuia luat de la început (în trecut fie spus, o asemenea operație costă 130 000—150 000 de dolari).

În tot acest răstimp mințile specialiștilor au lucrat febril pentru a reduce... cheltuielile de război împotriva tenacelor zambile. Au fost propuse fel de fel de combine plătitoare, dar toate erau scumpe. Cineva s-a gândit să importe hipopotami, cunoscuți fiind pasiunea lor pentru vegetație acvatică. Propunerea a întîmpinat, însă, protestele vehemente ale cetățenilor Floridei, care au zis că cîte ceva și despre firea nu prea amabilă a pahidermelor. Parcă tot era mai bine să aibă de-a face cu zambile!

Și totuși, ideea cu hipopotamii a dat roade. Alina doar că au fost înlocuiți cu vaci de mare care, în afară de predilecția lor pentru plante acvatice, sînt flegmatice și inofensive în ciuda aspectului și dimensiunilor lor (greutatea — o tonă, lungimea — trei metri). S-a și calculat că o vacă de mare poate să consume într-o zi pînă la 35 kg de flori acvatice. Experiența merita, deci, să fie încercată. Așa se face că acum un echipajul unui vas a primit misiunea să prindă cîteva exemplare de vaci de mare și să le transporte într-un canal. Întreprindere deloc ușoară dacă ne gîndim că vacile de mare trăiesc în apă și își scot botul la suprafață numai o dată la 10—15 minute. În cele din urmă, însă, macaralele au depus pe puntea vasului cîteva exemplare adulte.

Astăzi ele se află în unul din numeroasele canale năpădite de zambile și se ocupă cu devorarea florilor. Dacă rezultatele vor fi mulțumitoare, autoritățile intenționează să populeze canalele cu cîteva sute de vaci de mare.

(După „Znanie-Sila”)

ECOUL TIMPULUI

Cetatea celor o mie de amfore

Cautînd bazalt prin împrejurimile Erevanului, un geolog a dat, acum vreo douăzeci de ani, peste o piatră cu o curioasă inscripție cuneiformă. Descifrînd-o, specialiștii au aflat că în sec. VII î.e.n. domnise, în regatul sclavagist Urartu, Rusa, fiul lui Arghiști. Niciunul dintre ei nu a bănuțit însă, pe atunci, ce secrete aveau să dezvăluie dealurile de la Karmir-blur.

Săpături recente, conduse de Boris Piotrovski, directorul Ermitajului, au dat la iveală rămășițele celui mai vechi stat de pe teritoriul sovietic, cu o cultură mai puțin răspîndită dar tot atât de înfloritoare ca aceea din vechea Mesopotamie sau de pe malurile Nilului. Virfurile de săgeți scitice, cu trei muchii, înfipte în zidurile de cărămidă nearsă ale cetății Teisebaini din Urartu, au explicat pieirea ei după numai un veac de existență. Cetatea fusese botezată după zeul războiului, așa cum atestă mențiunea de pe un inel masiv. O statuie de bronz, care servea drept viri de stîndard, îl înfă-

țișează pe Teisebaini cu o ghioagă într-o mină și o secure în cealaltă. Descoperirea unor obiecte de îmbrăcăminte: cizme, șireturi, un caftan, a permis reconstituirea portului războinicilor care se asemăna cu cel asirian.

Din cele două etaje ale cetății nu s-a păstrat decît parterul, care cuprindea vreo 150 de camere. În depozite și ateliere lucrau sute de sclavi sub supravegherea unor funcționari de stat. Într-o încăpere s-au găsit urmele unui atelier de fabricare a uleiului de susan, iar în alta urmele unei fabrici de bere. Cînd erau alacați de dușmani, locuitorii Teisebaini-ului își îngropau comorile care, în urma morții posesorilor sau a incendiului cetății, nu mai apucau adesea să fie scoase la lumină. Iată de ce Piotrovski și colaboratorii lor au găsit atîtea opere de artă, mai cu seamă obiecte de artă aplicată: scuturi din bronz cu inscripții și figuri de lei și zimbri, coifuri și tolbe de bronz pe care erau reprezentați zei, călăreți și care de luptă. Ei au dezgropat peste 1 000 de amfore roșii, foarte frumoase, iar pe ne-nenumărate cupe de bronz, care își păstraseră pînă și strălucirea, au întîlnit numele regelui din Urartu.

„Lectura” textelor cuneiforme a fost pasionantă: scrisori prin care regele porunca guvernatorului cum să împartă pămîntul, procesul verbal de restituire a unei sclave fugite, acte de stabilire a dărilor. „Jurnalul economic” vorbește despre primirea și predarea linei și pieilor și, în general, despre aprovizionarea orașului, care era înconjurat de vii și grădini irigate. Un canal de apă care traversează stîncă, construit pe vremea lui Rusa, mai udă și astăzi o mare întindere de pămînt pe malul drept al riului Razdan.

Mult mai veche decît Teisebaini este însă cetățuia Erebuni, la sud-est de Erevan, lângă dealul Arin-berd, construită de regele Arghiști pentru apărarea șoselei principale. Palatul regal era așezat într-o piață uriașă, în fața templului. Minunate picturi murale împodobeau sălile de ceremonii ale palatului, care datează din anul 782 î.e.n. În 1968 Erevanul, urmașul străvechului Erebuni, își va putea sărbători deci 2750 de ani de existență. Cîte orașe se pot oare mindri cu o asemenea vîrstă?

DE PRETUTINDENI

Telefonul vorbăreț

Ridicați receptorul, formați numărul dorit și stați de vorbă cu persoana respectivă. O operație banală, neschimbată de zeci de ani. Dar tehnica modernă oferă de pe acum posibilitatea de a forma, la același aparat, două, trei sau mai multe numere și, prin urmare, de a vorbi cu două, trei sau mai multe persoane simultan. Astfel de aparate au fost puse în funcțiune într-un oraș din S.U.A. În afara conversațiilor multiple simultane, noile aparate anunță vorbitorii cînd o altă persoană dorește să ia parte la convorbire. Plecînd de acasă, abonatul poate să facă în așa fel încît aparatul să sune acolo unde se va afla posesorul lui. Un dispozitiv special asigură formarea numerelor căutate cel mai des printr-o simplă apăsare pe buton.

Pe urmele rîșilor

Doi-trei reni care să care păturile și merindele, tot atîția cîini, o pușcă și, dacă se poate un tovarăș de drum... Asta să fie tot ce-i trebuie unui vîntor din Saianii răsăriteni? Nu, desigur. Răbdarea și curajul sînt atribute la fel de importante, mai cu seamă cînd are de-a face cu un dușman atît de sîngeros cum e rîsul.

După zece zile de umblat pe zăpadă au apărut, în sfîrșit, mult căutatele urme.

Surpriză! Ochind liara refugiată în copac, vîntorul aude un răget din tufișuri: e masculul care sosește în ajutorul tovarășei lui.

După o întîlnire cu doi rîși, nici o pantă muntoasă nu mai pare amețitoare...

Fracul întîrziat

Un actor din Poznan, Stanislav Medvecki, a primit, acum un an, un colet din Viena: într-o cutie elegantă de carton un frac nu mai puțin elegant. Pînă aici nimic extraordinar, dar Medvecki nu-și amintea de fel să fi comandat un frac și încă la Viena. Abia după un timp și-a adus aminte că într-un turneu în capitala Austriei își comandase, într-adevăr, un asemenea vestmint, dar asta se întîmplase în... 1939. Și iată că după 25 de ani conștiințioasa firmă vieneză a expediat comanda la domiciliul clientului, însoțind-o de o scrisoare în care explica că, de fapt, fracul fusese gata la termenul stabilit, adică la 13 septembrie 1939, dar din motive independente de voința ei nu l-a putut expedia. După cum ați ghicit, motivele independente de voința firmei au fost... începutul celui de al doilea război mondial. După terminarea războiului firma vieneză a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a da de urma clientului, mobilizînd chiar și Crucea Roșie internațională. Și, în sfîrșit, după un sfert de veac fracul a ajuns la destinație.

(Din „Znanie-Sila”)

Cooperativa „IGIENA“

Sediul central: București
Str. Dr. Pasteur 60
Telefon 15.91.02

Execută prin unitățile sale din întreg
cuprinsul orașului București, cu personal
de înaltă calificare profesională:

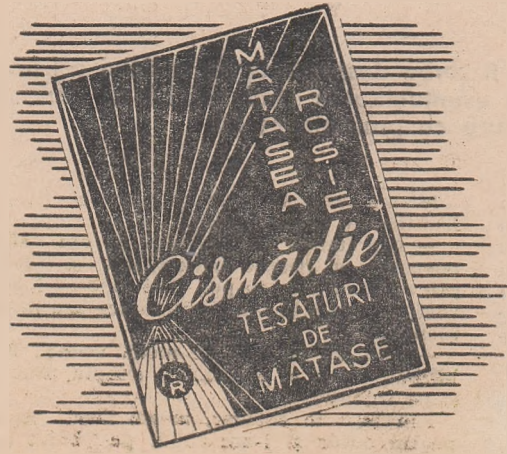
- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanțele
- Ondulațiuni permanente: naturale, reci și în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Șampon
- Freccii
- Masaje faciale
- Spălatură capului
- Tunsori moderne pentru bărbați

Saloane speciale de frizerie și coafură

Stofe de
calitate
LIBERTATEA
I. I. S. - SIBIU

Bogat și variat sortiment de desene și culori

PENTRU
CONFECȚII
CEREȚI
TESĂTURILE
DE
MĂTASE ȘI RELON
PRODUSE DE

mătasea roșie
CISNĂDIE

ÎNTRERINDEREA 7 NOIEMBRIE

GHIMBAV - REG. BRAȘOV
Livrează întreprinderilor de stat și
organizațiilor economice socialiste, pe
bază de repartiții, următoarele produse:

Hirtie cretată Diferite formate și culori
Carton ondulat Cu 1, 2 și 3 straturi netede
Mucava gri Diferite grosimi
Confecții Diverse cutii din carton ondulat și mucava

EXECUȚIA ȘI CALITATEA EXCEPȚIONALĂ SÎNT
CARACTERISTICELE PRODUSELOR NOASTRE

NOU! NOU! NOU!

DROJDIA FORTIFIANTA

Drojdia fortifiantă are importante calități nutritive prin conținutul mare de vitamine și în special vitaminele grupei B, în care este foarte bogată, și este bine tolerată ca supliment în alimentația omului.

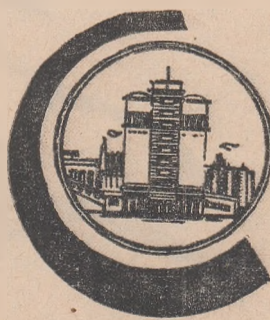
Drojdia fortifiantă este indicată în special pentru persoanele care folosesc în alimentația zilnică un regim dietetic care, deși asigură principiile nutritive, nu reușește — în majoritatea cazurilor — să asigure necesarul de vitamine de care organismul are nevoie.

Un supliment de 10—15 g zilnic completează deficiențele vitaminice ale dietelor sărace.

În diabet se recomandă 10—15 g pe zi, iar în stări carentiale de nutriție, stări astenice și în toate cazurile în care se administrează antibiotice, doza de drojdie fortifiantă este de cca. 10 g zilnic și poate ajunge chiar la 50 g pe zi dacă organismul suportă bine.

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent cu cele două mese principale ale zilei (prânz și seara), pe stomacul plin, fie uscată, în reprize mici, antrenată cu apă, fie dizolvată în prealabil în puțină apă.

Consumați drojdie fortifiantă

OMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

TELEFON: 207.

oferă spre vânzare:

AZOTAT DE SODIU
STAS 6030/1959
UTILIZAT ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ,
SIDERURGICĂ, TEXTILĂ,
STICLĂRIE ETC.

SULFAT DE AMONIU
STAS 931/1961
UTILIZAT LA FABRICAREA ME-
DICAMENTELOR, ÎN INDUSTRIA
ALIMENTARĂ, TĂBĂCĂRIE ETC.

SULFIT DE SODIU
N.I. 2449/62
REZULTAT DE LA FABRICAREA
FENOLULUI, UTILIZAT LA FABRICAREA
HÎRTIEI ȘI CELULOZEI

STAS
2062/1961
**DAMIGENE
DE STICLĂ**
A 50L. DIN
STOC SUPRA-
NORMATIV

Arta de a fi tată

(Fragment din „Manualul taților începători“)

Capitol în care va fi vorba despre arta de a ticlui cel mai potrivit răspuns pentru eventualitatea când copilul ar dori să afle amănunte în legătură cu proveniența lui.

Iată-ne în fața unei probleme de cea mai mare importanță. De pe acum mă simt, însă, în impas și stau pe gânduri: să scriu sau să nu scriu capitolul ăsta. Și chiar dacă-l voi scrie nu sînt sigur că va ajunge la cititori: se prea poate ca editorul și consilierii săi să prefere să-mi pu-

blice cartea cu cinci-șase pagini goale. Dar să luăm taurul de coarne: ce veți răspunde când copilul o să vă întrebe de unde a apărut? Aha, vă și strînge gulerul? Vă înțeleg. E o problemă în care a domnit, în toate timpurile, o harababură de nedescris. Nici acum, când scriu aceste rânduri, situația nu e mai clară. Părerile continuă să difere. Ce-i drept, o seamă de specialiști în psihologia infantilă din zilele noastre susțin că trebuie să spunem lucrurilor pe nume. Alții, mai puțin dez-bărați de prejudecăți, afirmă că e mai bine să aminăm răspunsul pînă când copilul se va lămuri singur (lucru pe care-l și face, mai devreme sau mai târziu).

În ce mă privește, pînă la vîrsta de patru ani am trăit cu convingerea că am crescut din niște semințe speciale cumpărate de la băcănie. Mai târziu, am adoptat părerea că într-o bună zi mama a pus pe pervaz o bucăciță de zahăr și că a venit o barză cu un șervet alb în cioc, în care eram eu: barza a luat zahărul iar mama pe mine. Toate astea le-am crezut pînă cînd, la o ședință închisă pe care am ținut-o cu băieții sub șopron, cineva a avansat o teorie nouă și uluitoare despre originea mea. Teoria avea, însă, unele aspecte nebuloase, așa încît abia mai târziu cîțiva prieteni au putut să-mi zugrăvească tabloul veridic și detaliat al modului în care mi-am făcut apariția pe lume, însoțindu-l de o sumă de istorioare amuzante.

În cazul nostru, însă, întrebarea rămîne deschisă: ce veți răspunde copilului cînd are să vă întrebe cum a apărut pe lume?

Pot să vă spun, pe scurt, ce am răspuns cu cînd am fost întrebat și să mă declar în același timp, adeptul metodei că copilul trebuie să capete cunoștințele necesare de la prietenii săi mai mari.

În seara aceea, în casă era liniște și pace. Nevasta spăla vasele. Eu mă trîntisem pe divan pentru a mă întreci nițel după cină. Băiatul își făcea de lucru, pe coridor, cu o mașinuță de pompieri. Ușa era deschisă și puteam auzi orice cuvînt rostit în bucătărie. Deodată, interminabilul „tu-tu“ și „bi-bi“ se întrerupsese și glăsciorul candid al copilului îmi mîngîie plăcut auzul:

— Mamă, eu de unde am apărut?
— Ce-ai spus, pușor?
— Am spus: „eu de unde am apărut?“
— De unde ai apărut? Ai apărut... Tu...
Dar mai bine întreabă-l pe tata.

Sub ziarul ce-mi acoperea fața am șoptit ceva care nu se poate reproduce. De parcă în afacerea asta eu aș fi fost cel mai documentat!

Cît ai clipi din ochi, o mină antrenată de gospodină îmi smulse ziarul de pe față, cum ar smulge o foaie de varză de pe cocean.

— Trezește-te, repede! Copilul întreabă de unde a apărut. Povestește-i despre albine și flori, despre...

— Ce ar fi să-i spunem, pur și simplu, că l-a adus barza? — am întrebat în șoaptă. — Așa spun toți.

Nevastă-mea își scutură capul cu vehemență:

— Nu, să-i explici cum se cuvine. Altminteri o să-și facă o concepție greșită despre toate astea. Medicii și psihologii spun că explicațiile trebuie să fie conforme cu adevărul... Simple și autentice.

— Psihologii! — am pufnit. — Niște fete bătrîne, cu un smoc de păr în vârful capului! Lor le vine ușor să vorbească...

Mi-am desfăcut gulerul și am simțit că fruntea mi se broboțește.

— Nu cumva îți închipui că am să-i povestesc și despre maternitate, și despre moașe? Nu, nu pot. Mai bine să-i povestim despre barză. Bunică-mea așa mi-a răspuns.

— Ești un laș! Și de modă veche! Fii bărbat, du-te și explică-i... simplu, sincer și pe înțelesul lui.

Am ieșit în coridor, m-am lăsat greu pe un cufăr și l-am luat pe băiat pe genunchi.

— Vasăzică, vrei să știi cum ai apărut?
— Da, tată.

— Vezi... Hm... Înțelegi, florile și albinele, care zboară în jur... Așa se produce polenizarea... De la albină la albină, de la albină... nu, din floare în floare, din floare în floare... Zboară, vasăzică. Așa... Florile sînt de două feluri: masculine și feminine. Albină-ea și albină-el, vreau să zic floarea... Ce-ar fi să nu încep cu albinele și cu florile — i-am strigat nevesti-mi. — La școală n-am fost tare la botanică. Ca să fiu sincer, n-am priceput niciodată povestea cu polenizarea. Să trec peste asta, ce zici?

Nevastă-mea îmi făcu semn că nu. Mi-am desfăcut nodul de la cravată, mi-am șters fruntea și am luat-o de la capăt:

— Vezi tu, oamenii ca și florile, și albinele, sînt de două feluri. Adam și Eva... Doar știți cine au fost Adam și Eva, nu-i așa? Și ei au fost de două feluri... Nu, să lăsăm asta, n-am început bine... Uite, ascultă: cînd părinții tăi au împlinit, dacă nu mă înșel, șase luni de căsnicie am aflat, într-o seară... Albinele, voiam să zic, cele de gen feminin... Unde am rămas? A, da, ți-am explicat cum e cu polenizarea. Iar dacă o să ne închipuim că... că barza... într-o seară... ă-ă-ă... că albina polenizează... Nu, nu pot! — am răcnit către nevastă-mea. — Nu pot să-i explic pe înțelesul lui! Dar spune, fiule, de ce vrei neapărat să știi de unde ai apărut?

Băiatul coborî de pe genunchii mei și se apucă din nou de mașinuța lui de pompieri.

— Așa, — răspunse, în cele din urmă. Mi-a spus un prieten că înții a stat la țară și pe urmă s-a mutat aici. Dar tu, mi-a zis, de unde ai apărut? Așa că te-am întrebat...

(După „Nauka i Jizni“)

Sculptorii se amuză

Adagio

de G. Tatarnikov

— Ce noroc! Am sosit la timp ca să mai prindem repriza a doua!

Mărul

— Ascultă, Newton, cum ai ajuns la descoperirea asta a dumitale care a stîrnit atîta vîlvă?

— Foarte simplu. Mi-a căzut în cap. Stăteau de vorbă peste gard, fiecare în curtea lui ca între doi vecini.

— Ce ți-a căzut în cap?
— Un măr. Ședeam sub pom și mărul a căzut de pe o cracă.

Vecinul căzu pe gânduri, apoi rosti:

— Recunoaște, Newton, că mărul a fost din livada mea. Uite, creanga se întinde peste gard în curtea dumitale. Am băgat de seamă mai de mult că ți-ai luat obiceiul să șezi în umbra mărului meu.

Newton se fistică:

— Crede-mă, zău, nu-mi amintesc unde am stat.

Dar cînd a doua zi Newton se apropie de locul lui preferat, creanga de măr dispăruse. După gard ședea vecinul, la umbra mărului.

— Te odihnești? — îl întreabă Newton.

— Îhi...

Șezură așa multe zile, Newton și vecinul lui. Dar creanga fusese tăiată, soarele îl ardea pe Newton fără milă așa încît nu-i mai rămase altceva de făcut decît să se ocupe de studiul fenomenelor luminoase.

Iar vecinul continua să șadă sub pom, așteptînd să-i cadă un măr în cap.

Și poate că, în cele din urmă, i-a și căzut unul. Dar nu sîntem în măsură să știm, deoarece în privința asta istoria păstrează o tăcere desăvîrșită.

F. Krivin

FABULĂ

Ptiu!

Elefantul păsea agale, nepăsător, legănîndu-și trompa, cînd observă, deodată, că era urmărit de Iepure.

— De ce mă urmărește? N-o fi turbat! — se sperie Elefantul și grăbi pasul Iepurele după el...

— Ce să mă fac? Cum să scap de Iepure? — se întrebă Elefantul iuțind și mai mult pasul. — Unde s-a mai pomenit ca elefantii să fie urmăriți de iepuri?

— Și Elefantul o luă la sănătoasa. — ar Iepurele nu-l slăbea de fel. Așa au ajuns la marginea unei prăpastii.

— Sînt pierdut! Nu mai e nimic de făcut! Doar n-o să mă arunc în prăpastie!

— gîndi Elefantul și se opri.

Atunci se apropie și Iepurele, gîfîind.

— Ce v-v-vrei de la mi-mine? — bîlbîi Elefantul.

— Vă implor! Un autograf! — se rugă Iepurele, privindu-l cu adorație. — Vă implor! Nu mă refuzați!

— Ptiu!

S. Mihalkov

— Vezi, dragă, dacă n-ai finit regiile...

Graba strică treaba

— S-o fac și pe asta, — zise Dumnezeu și făcu Pămîntul într-o singură zi.

De atunci n-a mai creat nimic: a fost foarte ocupat să-și repare greșelile.

F. Krivin

În autobuz

— Cetățeni, — ne imploră taxatoarea într-un autobuz supraaglomerat — dacă veți respira organizat va mai putea urca un pasager. Un, doi, trei: expirați!

Am expirat. Pasagerul s-a urcat. Dar nimeni n-a mai putut inspira.

Atunci am scris aceste rînduri. Neinspirat.

E. Uspenski

Într-o noapte

Unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, treisprezece, paisprezece, cincisprezece, șaisprezece, optsprezece...

Seuze pentru întrerupere. Am adormit.

M. Rozovski

